

بسمه تعالی
سازمان حج و زیارت
اداره آموزش کارگزاران

چکیده قوانین و مقررات ضروری عربستان سعودی
برای زائران کشورهای اسلامی (کاربردی و عملیاتی)

تدوین : حسن سقایی

ویرایش و صفحه بندی: اداره آموزش

تابستان : ۱۳۹۰

فهرست مطالب

فصل اول

الف) اطلاعات عمومی:

ب) تقسیمات کشوری:

ج) ساختار حکومتی:

د) دستگاه قضایی:

۱- دادگاه عالی

۲- دادگاه استیناف

۳- دادگاه درجه یک

ح) روزنامه های عربستان:

و) جشن ها و یادبودها

فصل دوم

روادید

شرایط دریافت روادید حج تمتع

شرایط دریافت روادید عمره مفرد

حکم مسافرت زنان

بار همراه زائر در سفر هوایی (بار هواپیما):

انگشت نگاری

مواد مخدر

الف) نحوه کشف مواد مخدر

ب) نحوه برخورد قضائی

ج) مواردیکه در قانون مبارزه با مواد مخدر در عربستان سعودی منجر به اعدام می شوند

ضوابط مربوط به استفاده از تلفن همراه

حوادث راهنمایی و رانندگی

اقدامات اولیه در خصوص زائر تصادفی

مقررات مربوط به تصادفات در عربستان سعودی

مراحل قانونی دریافت دیه و میزان دیه

مراحل انتقال جسد به ایران

تنازل

نظام بیمه در عربستان

فصل سوم

مقررات مربوط به اماکن مقدسه

مسجدالنبی

قبرستان بقیع

نحوه برخورد مأموران سعودی با زائران در قبرستان بقیع

۱- ارشاد لفظی:

۲- برخورد فیزیکی:

۳- بازداشت:

زمان استفاده از بقیع

مسجدالحرام

سب خلفا

فصل چهارم

مقدمه ای بر جرائم اخلاقی

هیات امر به معروف و نهی از منکر و وظایف آن :

اتهام خلوت بانامحرم

الف) مجازات اتهام خلوت بانامحرم

ب) مصادیق اتهام خلوت بانامحرم

شرایط و نحوه دستگیری

تلصیق

نحوه دستگیری در اتهام تلصیق

نحوه رسیدگی دادرسی اتهام تلصیق

فصل پنجم

الف) موسسات وابسته به وزارت حج عربستان سعودی

۱) الموسسۃ الاهلیه لمطوفی حجاج ایرانی

۲) موسسه ادلاء بالمدينه المنوره

۳) النقابه العامه للسيارات (سند یکای عمومی اتومبیل ها)

۴) مکتب الوکلاء الموحد

۵) مکتب الزمازم

ب) الدفاع المدني (دفاع شهری)

فصل اول

الف) اطلاعات عمومی:

کشور عربستان سعودی یکی از کشورهای حاشیه خلیج فارس است که در شبه جزیره عربستان واقع شده است و از شمال با عراق و اردن از شمال شرقی با کویت، خلیج فارس، امارات، قطر و از شرق با عمان و بحرین و از جنوب با یمن و از غرب به دریای سرخ محدود می شود. ۹۰٪ جمعیت این کشور عرب و بقیه از کشورهای آسیائی و آفریقائی هستند که بالغ بر ۷ میلیون نفر می شوند؛ در خصوص آمار جمعیت عربستان در منابع مختلف بین ۲۴ تا ۲۷ میلیون نفر ذکر شده است.

زبان رسمی کشور عربی می باشد و زبان دوم آن انگلیسی است که بیشتر در دستگاه های دولتی و مراکز تجاری و دانشگاه های آن کشور استفاده می شود علاوه بر این دو زبان اردو و پشتو نیز در میان مهاجرین رایج است. پایتخت عربستان شهر ریاض است و مرکز سیاسی آن کشور به شمار می رود. مکه و مدینه دو شهر مقدس عربستان هستند که همه ساله پذیرای میلیون ها مسلمان از سراسر جهان برای انجام مناسک عمره و حج هستند و عمده دلیل شهرت عربستان نیز به همین موضوع ارتباط پیدا می کند. جده یکی از مهمترین بنادر عربستان سعودی است که علاوه بر موقعیت ممتاز تجاری و بازرگانی از نظر سیاسی نیز برای سعودی ها مهم است و بیش از این نیز پایتخت عربستان بوده است و نیمی از زائران عمره و حج برای ورود به مکه و مدینه از فرودگاه این شهر استفاده می کنند. در عربستان اسلام تنها دین رسمی این کشور است و مذهب رسمی آن حنبلی است که یکی از مذاهب چهار گانه اهل سنت است و بیش از ۹۰٪ مردم این کشور را در بر می گیرد. مذاهب دیگر اهل تسنن و مذهب شیعه نیز در عربستان رواج دارند، و شمار بسیار اندکی از بومیان این کشور دارای دین های یهودی و مسیحی هستند.

تاریخ رسمی بر اساس تقویم هجری است، در این کشور تعطیلات هفتگی دو روز پنج شنبه و جمعه می باشد و در دو مقطع زمانی دیگر نیز دو تعطیلی ده روزه دارند که عبارت است از عید فطر که از روز بیست و پنجم ماه مبارک رمضان شروع و در روز پنجم شوال خاتمه پیدا می کند و دیگری عید قربان که از پنجم ذی الحجه شروع و تا پانزدهم همان ماه ادامه پیدا می کند و این ده روز تقریباً تمامی دستگاه های دولتی و مؤسسات خصوصی در گیر عملیات اجرائی مراسم حج هستند، ضمناً در سال یک روز تعطیلی دیگر نیز وجود دارد که جشن ملی آن کشور است و آن روز ۲۳ سپتامبر می باشد که روز تأسیس حکومت آل سعود به دست عبد العزیز عبد الرحمن آل سعود در سال ۱۳۵۱ هـ می باشد (۱۹۳۲ م)

ادارات و مؤسسات در عربستان به دو دسته خصوصی و دولتی تقسیم می گردند: که بعضی از مؤسسات خصوصی مثل مؤسسه مطوفین حجاج ایرانی قسمتی از عملیات اجرائی حج را انجام می دهند، ساعات کار ادارات دولتی از ساعت ۷/۳۰ لغایت ۱۴/۳۰ و مؤسسات خصوصی در دو نوبت صبح ها از ساعت ۸-۱۲ و بعد از ظهر ۲۰-۱۶ می باشد و بانک ها نیز در دو نوبت ۱۲/۳۰-۸/۳۰ و بعد از ظهر ۱۷-۱۴ می باشد در زمان اوقات نماز کلیه ادارات دولتی و مؤسسات خصوصی در عربستان موقتاً تعطیل می شوند.

ب) تقسیمات کشوری:

کشور عربستان سعودی به ۱۳ منطقه اداری تقسیم می شوند که عبارتند از :

۱. ریاض ۲. مکه مکرمه ۳. مدینه منوره ۴. نجران ۵. تبوک ۶. حامل ۷. الباحه ۸. حیران ۹. قصیم ۱۰. منطقه شرقیه ۱۱.

عسیر ۱۲. حدود شمالی ۱۳. جوف

هر یک از این مناطق دارای یک امیر می باشند که از میان خاندان آل سعود برگزیده می شوند که دارای مرتبه وزیر هستند و از اختیارات وسیعی برخوردار می باشند و با توجه به اینکه در عربستان سعودی دستگاه تحقیق و تعقیب قضائی زیر نظر وزارت کشور می باشند امراء در این خصوص نیز دارای اختیاراتی در حد بالا هستند.

ج) ساختار حکومتی:

نوع حکومت در عربستان به صورت پادشاهی مطلقه و در دست آل سعود است. نام کشور نیز منصوب به همین خاندان است و در این کشور سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه از یکدیگر متمایز و مجزا شده اند اما نوع رژیم شیوه اختلاط قوا بوده و همه امور قائم به ذات پادشاه است و تصمیم گیرهای استراتژیک در عربستان از جانب پادشاه صورت می گیرد. در بخش قوه مجریه که پادشاه ریاست آن را بر عهده دارد و او حق عزل و نصب وزرای کابینه را دارد، وزرا در برابر شاه مسئول هستند و تصمیم گیری نهائی در همه امور با پادشاه است. مجلس در عربستان بیشتر جنبه مشورتی دارد، عزل و نصب رئیس آن و معاون و دبیر کل مجلس با پادشاه است در عربستان قوه قضائیه مثل دو قوه دیگر به طور مستقیم زیر نظر پادشاه قرار دارد، اعضای شورای عالی قضائی که از ۱۲ نفر قاضی ارشد تشکیل شده و همچنین عزل و نصب قضات، وزیر دادگستری توسط پادشاه صورت می گیرد در مواقعی پادشاه باید برای بعضی از امور جمله رعایت قوانین اسلامی سنن و آداب و رسوم آل سعود تائید علما و رهبران دینی در این کشور جلب نماید. در حال حاضر ملک عبد الله پادشاه عربستان و رئیس شورای وزیران است و برادرش امیر سلطان بن عبد العزيز ولیعهد، وزیر دفاع، رئیس هواپیمائی و بازرسی کل است وی از ۲۶ جمادی الثانی ۱۴۲۶ هـ تاکنون نائب رئیس شورای وزیران است و امیر نائف که حدود ۳۶ سال است وزیر کشور می باشد با عنوان اینکه ولیعهد بیمار می باشد از تاریخ ۱۴۲۳/۳/۳۰ بعنوان معاون دوم رئیس شورای وزیران تاز طرف پادشاه منصوب شده است.

در حال حاضر در عربستان سعودی وزارت خارجه در اختیار فیصل ها، وزارت کشور در اختیار نایف ها که امیر نایف وزیر کشور و پسرش معاون اوست می باشد. و حاکمان حتماً باید از فرزندان عبد العزيز موسس حکومت آل سعود باشند.

در این کشور شورای علماء کبار قدرت عزل و نصب پادشاه را دارند این گروه به صورت هفتگی با شاه دیدار می کنند و پادشاه در بعضی از موارد حکومتی با علماء مشورت می کند.

بسیاری از بزرگان عربستان سعودی به خاندان بزرگ آل شیخ وابسته اند که از نوادگان محمد بن عبدالوهاب بنیان گذار فرقه وهابیت می باشند ، این بزرگان با خانواده شاهی پیوند نزدیکی دارند در حال حاضر (عبد العزیز آل شیخ) مفتی کبار عربستان می باشد در عربستان هیچ گونه حزب سیاسی و انتخاباتی وجود ندارد ، نظام دادرسی وابسته به دولت و نیروی انتظامی (شرطه) آن کشور موظف به اجرای قانون های امر به معروف و نهی از منکر هستند ، در این کشور در حال حاضر سه جناح عمده در داخل آل سعود وجود دارد گروه اول خاندان فهد است که به صورت غالب در خانواده سعودی هستند و از نایف بن عبدالعزیز ، سلطان بن عبد العزیز ، سلمان بن عبد العزیز که همگی از یک مادر هستند تشکیل شده است و به قبیله سدید وابسته اند ، گروه دوم که ملک عبدالله از آن خانواده در حال حاضر پادشاه عربستان است و از مادر دیگری می باشد که وابسته به قبیله شمر هستند ، سعود بن فیصل وزیر امور خارجه نیز در این گروه است گروه سوم فرزندان فیصل هستند که فاقد تشکیلات گروهی هستند و افرادی چون خالد بن فیصل و ترکی فیصل به آن تعلق دارند.

(د) دستگاه قضایی:

با توجه به اینکه هدف در این نوشتار بررسی قوانین و مقررات در عربستان می باشد الزاماً باید شناختی هر چند مختصر از دستگاه قضائی این کشور وجود داشته باشد که در این قسمت به طور مستقل و مختصر به آن خواهیم پرداخت . در حال حاضر قوه قضائیه در عربستان به طور مستقیم زیر نظر پادشاه قرار دارد و ساختار تشکلاتی آن عبارتند از وزارت العدل (وزارت دادگستری) که وظیفه نظارت بر دوائر اداری دستگاه قضائی عربستان را دارد و محور دستگاه قضائی در این کشور می باشد و مجلس الاعلی للقضا که وظیفه نظارت بر مسائل قضائی را عهده دار است که از ۱۲ قاضی ارشد تشکیل شده است و رئیس آن از طرف پادشاه تعیین می گردد و دارای اختیارات زیادی است.

محاکم موجود در عربستان که در حوزه مجلس الاعلی للقضا قرار دارند عبارتند از :

۱- **دادگاه عالی** - که محل آن در شهر ریاض است و رئیس آن با حاکم پادشاه منصوب می شود و هم ردیف وزیر می باشد و فقط با فرمان پادشاه قابل عزل است و وظیفه بررسی و تائید احکام دادگاه های استیناف در مورد قتل یا قطع عضو یا سنگسار در (رجم) یا قصاص را دارد و همچنین مغایر نبودن با احکام اسلامی و صدور حکم از دادگاه فاقد صلاحیت و صدور حکم اشتباه .

۲- **دادگاه استیناف** - این دادگاه عهده دار رسیدگی به احکامی هستند که از دادگاه های درجه یک صادر شده است .

۳- **دادگاه درجه یک** - این دادگاه شامل دادگاه های عمومی ، جزائی ، خصوصی ، تجاری و کارگری می باشد . ضمناً در این کشور دیوان مظالم عهده دار امور مربوطه به شکایات از دستگاه های دولتی و رسیدگی به مسائل شرکت های تجاری می باشد و اختیارات و وظایف دادستانی از جهت تحقیق و تعقیب به عهده هیات تحقیق و الادعاء العام که زیر نظر وزیر کشور است می باشد . در عربستان زبان رسمی جهت ارائه شکایت و یا درخواست های دیگر قضائی زبان عربی است و در محاکم در خصوص افراد غیر عرب از مترجم استفاده می گردد .

ح) روزنامه های عربستان:

مهمترین روزنامه هایی که در عربستان سعودی منتشر می شوند عبارتند از :

۱- عكاظ و المدینه که هر دو در جدّه منتشر می شوند .

۲- الجزیره و الرياض که در ریاض منتشر می شوند .

۳- الندوه در مکه

۴- الوطن در ابهاء

۵- الشرق الاوسط و الحياه در لندن

۶- اليوم در دمام

۷- المباح در تبوك

۸- البلاد

همچنین چند روزنامه از جمله سعودی جازیت و آراب نیوز هم به زبان انگلیسی منتشر می شود .

جشن ها و یادبودها

بطور کلی علما و مفتی های عربستان برپائی جشن ها و یادبودهای ملی و برپائی هر گونه مناسبت های زمانی و مکانی را مانند جشن تولد، شب معراج، نیمه شعبان، جشن سالگرد ازدواج ، روز مادر، تولد صالحان که منظور از صالحان ائمه شیعه می باشد و را حرام می دانند.

در خصوص جشن تولد معتقدند که نوعی عبادت است که خداوند اجازه آن را نداده است و همچنین مشابَهت با رفتار کفار است در خصوص روز مادر و جشن ملی نیز به علت رفتار مشابَهت به کفار حرام می دانند، جشن های میلاد پیامبر اکرم (ص)، جشن اسرا و معراج و جشن آغاز سال هجری نیمه شعبان، تولد صالحان یا کسانی که احتمال می رود از صالحان باشند را بدعت می دانند همچنین عید نوروز را روز بر تخت نشستن پادشاهان می دانند که از عجم گرفته شده است و حرام است در صورتی این موضوع حاکی از عدم اطلاع علماء سعودی از این عید است زیرا این عید به مناسبت آغاز بهار و سال نو در ایران می باشد.

لازم به ذکر است علمای سعودی با برپائی هیچ جشنی به جز عید قربان و فطر موافق نیستند یک روز دیگر نیز در عربستان جشن گرفته می شود و آن هم روز به قدرت رسیدن پادشان در عربستان است که این جشن توسط سیاسیون عربستان بر پا می شود و مورد تأیید علمای عربستان نیست.

فصل دوم

روادید

بر اساس قوانین عربستان سعودی کلیه اتباع خارجی به جز کشورهای حاشیه خلیج فارس برای ورود به عربستان نیاز به ویزا دارند و اگر هدف شما از ورود به این کشور هدفی غیر از امور تجاری یا به منظور استخدام باشد اخذ ویزا دشوار است، زیرا باید مدتی قبل از تاریخ مسافرت به این کشور از کنسولگری یا سفارت عربستان در کشور مبدا ویزا دریافت شده باشد علاوه بر آن بایستی یک حامی عربستانی نیز داشته باشد.

اقامت فرد خارجی پس پایان اعتبار ویزا، او را در معرض زندان، اخراج اجباری و ممنوعیت از ورود به عربستان به مدت ۵ سال همراه با جریمه ای حدود پنجاه ریال به ازای هر روز اقامت مازاد بر ویزا قرار می دهد .

شرایط دریافت روادید حج تمتع

شرایط دریافت روادید حج بعد از عید فطر شروع و تابست و پنجم ذیقعه ادامه پیدا می کند . پرداخت هزینه های خدمات موسسات جهت اخذ ویزا لازم است و حجاج ملزم به رعایت بعضی شرایط بهداشتی از جمله تزریق واکسن وبا یا تب زرد برای کشورهای که دچار این بیماری هستند و همچنین واکسن مننژیت برای کلیه زائران که قصد ورود به کشور عربستان را دارند می باشند، داشتن گواهی های بهداشتی به زبان عربی یا انگلیسی با قید تاریخ واکسیناسیون ضروری است و هنگام ورود باید همراه حجاج باشد.

شرایط دریافت روادید عمره مفرده

زمان اعطای روادید عمره مفرده از ابتدای ماه صفر آغاز می شود و تا نیمه رمضان هر سال هجری ادامه پیدا می کند. اخذ ویزا عمره منحصر به داشتن مدارک قانونی سفر به منظور ورود به عربستان و خروج از آن کشور جهت بازگشت به کشور مبدا و یا کشور دیگری است همچنین گذرنامه باید حداقل شش ماه تا پایان اعتبارش باقی مانده باشد در قوانین این کشور باید ویزای عمره از طریق یکی از شرکت های مجاز صورت گیرد . شرایط بهداشتی روادید عمره مانند روادید حج می باشد .

نکات مهم در خصوص روادید

۱- دارندگان ویزای عمره یا حج تمتع مجاز به جابه جایی در شهرهای عربستان به جز مکه مکرمه ، مدینه منوره و جده نیستند اما شرکت های عربستان عهده دار اقامت و سفر می تواند برای عمره گزار برای مدت معینی مجوز بازدید از دیگر شهرهای عربستان رافراهم نماید که این مورد الان در خصوص زائران ایرانی انجام نمی گیرد و تردد و به سایر شهر ها به ویژه جده با ویزای زیارتی عمره ممنوع است

۲- در برگه ویزا نام مسئول وعامل عربستانی عمره گذار نوشته می شود تا به این وسیله زائرانی که پس از اتمام مدت روادید واجازه اقامت خود از عربستان خارج نمی شوند ردیابی شوند .

۳- استفاده از روادید زیارتی عمره برای انجام کار مجاز نمی باشد و پیگرد قانونی دارد .

۴- مدت اعتبار ویزا بیانگر مدت مجاز حضور شما در مدینه و یا مکه بعد از ورود میباشد .

۵- مسئولین هتل ها در عربستان صرفاً پذیرنده زائران دارای ویزا با شرکت های طرف قرارداد خود هستند و پذیرش سایر زائران امکان پذیر نبوده مگر در موارد استثنایی که نیازمند هماهنگی لازم طرف ایرانی می باشد.

۶- اخذ روادید برای افراد زیر دو سال الزامی می باشد.

۷- درج مهر خروج بر روی گذر نامه و صفحه ی روادید مربوطه و یا رو بروی آن الزامی می باشد.

۸- اعتبار روادید بر اساس یک ماه قمری است نه میلادی.

۹- زمان ویزای عوامل خدماتی همان است که در گذرنامه درج می گردد و معمولاً ماندن بیش از آن باید توسط مسئولین ستاد با قسمت الجوازات عربستان هماهنگ گردد در غیر این صورت ممکن است در موقع خروج مشکلاتی را به همراه داشته باشد و باعث جریمه نقدی و عدم خروج از کشور و گردد.

نکته : مسئولین ستاد های عمره باید به تاریخ ویزای عوامل دقت کرده و مواظبت نمایند که با پایان مهلت ویزا برای کار گزاران مشکلی پیش نیاید، به طور مثال در سالهای اخیر دریکی دو مورد به همین علت عوامل اجرائی به خصوص مدیران ثابت از عربستان اخراج شده اند .

حکم مسافرت بانوان

یکی از مواردی که در سال های اخیر در خصوص سفر بانوان به عربستان مطرح شده است بحث عدم صدور ویزا برای زنان زیر ۴۵ سال که فاقد محرم هستند می باشد. قبل از این که به این موضوع پرداخته شود باید حکم مسافرت زنان بدون محرم در عربستان مورد بررسی قرار گرفته و مشخص شود که ملاک سن ۴۵ سال جهت صدور روادید بانوان بدون محرم از کجا گرفته شده است. براساس قوانین و نظر علمای عربستان سفر زن بدون محرم صرف نظر از سن و منزلت اجتماعی و علمی او در عربستان حرام و ممنوع است و این قانون در این کشور به دقت اجراء می شود و به زنانی که محرم به همراه ندارند اجازه خروج داده نمی شود این قانون هم در سفرهای درون کشور و هم در سفرهای برون کشوری صادق است.

با این قانون این سوال پیش می آید! پس به چه دلیل دولت عربستان به زنان بالای ۴۵ سال ویزای عمره می دهد دلیل آن صدور بخشنامه ای است که توسط وزیر کشور عربستان در چند سال پیش صادر و مجوز این مورد صادر گردید براساس مقررات فعلی عربستان اخذ ویزا برای زنان زیر ۴۵ سال منوط به معرفی محارم واقعی آنها که در سفر همراه آنها هستند می باشد و اسامی محارم در برگ ویزا ثبت می گردد و برای افراد فاقد محرم به هیچ عنوان روادید (ویزا) صادر نمی شود ترتیب تشرف زنان زیر ۴۵ سال و محارم آنها باید به گونه ای باشد که فرد محرم حتماً در کاروان حضور داشته باشد. توقف سفر کاروان های دانشجویی دختر عمره گذار به کشور عربستان سعودی براساس همین قانون صورت پذیرفت.

یکی از موضوعاتی که در هر سال مشکلات زیادی را برای مجموعه کارگزاران سازمان از جمله مدیر کاروان ، ستادهای مستقر در مدینه و مکه ایجاد می نماید مشکل اضافه بار زائران است که باعث اتلاف وقت و هزینه های زیادی دولت صرف اجاره کردن هواپیما ، انبار داری ، هزینه کارگر و غیره می نماید تا بار اضافه زائران به دستشان برسد .

در اینجا لازم است مختصری از قوانین و مقررات عربستان جهت روشن شدن اذهان زائران عزیز آورده شود و به همه این عزیزان توصیه می شود، در این خصوص رهنمودهای خدمتگزاران خود و سازمان را رعایت نمایند:

بر اساس مقررات حاکم در عربستان در خصوص با زائران حد مجاز کالاهائی که زائری می تواند با خود به درون هواپیما حمل نماید (پنج کیلو گرم) است و در صورتی که وزن ساک همراه زائر در داخل هواپیما بیش از ۵ کیلو گرم باشد به بخش بار منتقل می شود که در این صورت مبلغ ۲۰۰ ریال سعودی از صاحب بار اخذ می شود همچنین حد مجاز بار یا کالائی که زائر می تواند به صورت بار در هواپیما حمل کند (سی و دو کیلو گرم) است و بابت اضافه بار برای هر کیلو تا بیست ریال سعودی از زائران اخذ می گردد .

تذکرات

۱. در سال های گذشته در اثر عدم رعایت میزان و اندازه ساک های دستی این ساک در ورودی از هواپیما از زائران

اخذ و به قسمت بار منتقل و به دلایل مختلف از جمله عدم شناسائی و به دست زائران نرسیده است که باید در

این خصوص دقت لازم به عمل آید.

۲. حمل هر گونه اسباب بازی - صندلی های نشیمن ، و به داخل هواپیما ممنوع است، متأسفانه به علت عدم

رعایت این موضوع و اخذ این گونه کالاها از طرف ماموران سعودی در موقع ورود به هواپیما در بسیاری از موارد

موجب از بین رفتن این کالاها و عدم دستیابی زائر به آن شده است .

۳. کالاهائی از قبیل تلویزیون ، ضبط صوت در حجم های بزرگ ، چرخ خیاطی ، ماشین بافندگی ، ماشین لباسشویی ،

ماشین ظرفشویی ، یخچال و فریزر ، آبگرمکن ، اجاق گاز، دوچرخه ، فرش ماشینی ، موکت ، موتور برق ، کولر

گازی ، به عنوان بار زائر محسوب نگردیده و از حمل آن خوداری می شود .

۴. زائران اجازه ندارند آب زمزم را با حجمی بیش از یک و نیم (۱/۵) لیتر بدون پوشش پلاستیکی در هواپیما حمل کنند

بنابراین ضروری است گالن های ده یا بیست لیتری با پوشش پلاستیکی بسته بندی و محافظت شود .

انگشت نگاری

هر کس که وارد کشور عربستان می شود و به خصوص زائران حج و عمره از آن ها انگشت نگاری می شود، بر طبق این قانون انگشت نگاری و چشم نگاری برای افرادی که برای نخستین بار وارد عربستان می شوند اعمال می گردد و براساس اظهارات مقامات سعودی این کار به عنوان قانون برای تمامی افراد حتی شهروندان کشورهای خلیج فارس که نیازی به ارائه ویزا برای ورود به عربستان ندارند الزامی است و اجراء می شود و این قانون در تمامی فرودگاه ها و مرزهای زمینی و هوایی و دریائی اجراء می شود.

توجیه مقامات سعودی در خصوص انگشت نگاری و چشم نگاری زائران عمره و حج این است که این کار برای کاهش افرادی است که بعد از انجام اعمال عمره و حج به کشورهای خود بر نمی گردند. البته این موضوع در مورد زائران ایرانی صدق نمی کند که خود مقامات عربستان نیز بر این نکته تأکید دارند.

یکی دیگر از توجیهات مقامات سعودی در خصوص قانون انگشت نگاری مربوط به مسائل داخلی آن ها می باشد این است که باید به جای عکس بانوان روی کارت های شناسائی از اثر انگشت آنان استفاده کرد زیرا در بعضی از ادارات بخش بانوان فعال نیست ضمناً این مقامات اعلام داشته اند که اجرای این قانون در عربستان سعودی موجب کاهش تقلب و تزویر و دستیابی به ارث زن و حقوق قانونی و شهروندی او از سوی ولی امرش خواه پدر، شوهر و ... او خواهد شد آنان تأکید کردند سیستم انگشت نگاری دشواری تطبیق عکس بانوان را با کارت شناسائی برای اثبات هویت را بر طرف خواهد کرد.

❖ در پایان باید به دو نکته در خصوص انگشت نگاری از زائران ایرانی در فرودگاه های جدّه و مدینه اشاره کرد.

نخست اینکه تجهیزات مستقر در فرودگاه ضعیف بوده و به این دلیل زائران با معطلی های طولانی مواجه می شوند.

❖ دوم آنکه اینکه در بین بعضی از زائران این طور مطرح می گردد که فقط از زائران ایرانی انگشت نگاری می گردد

که این موضوع صحیح نمی باشد.

یکی از موضوعات بسیار مهم در عملیات حج و عمره مساله مواد مخدر و برخورد دولت سعودی با این موضوع و همچنین برخورد با زائران حامل مواد مخدر در آن کشور می باشد. در این نوشتار سعی شده است که در همین محدوده مسائل مورد توجه قرار گیرد و از قوانین کلی در این خصوص پرهیز گردد. در کشور عربستان سعودی قوانین بسیار سختی در رابطه با مواد مخدر وجود دارد و شدید ترین مجازات ها از جمله اعدام که در عربستان به صورت گردن زدن میباشد در مورد مجرمین اجرا میگردد و این مجازات را حتی در خصوص اتباع کشورهای دیگر نیز اعمال مینمایند.

الف) نحوه کشف مواد مخدر

عربستان سعودی از پیچیده ترین تجهیزات و سیستم های مدار بسته، دستگاه های مجهز الکترونیکی، سگ های موادیاب، و افراد مجرب چهره شناس در جهت شناسایی زائران حامل مواد مخدر استفاده می نماید به طوری که در بعضی موارد افراد دستگیر شده اصلاً معتاد نبوده و به صورت ماهرانه ای نسبت به جاسازی مواد مخدر اقدام نموده بودند اما در فرودگاه های مدینه و جده دستگیر شده که این نشان از دقت بالای ماموران در کشف مواد مخدر دارد.

ب) نحوه برخورد قضائی

پس از کشف مواد از زائران بلافاصله و بعد از تنظیم صورتجلسات اولیه به بازداشتگاه منتقل می نمایند در این خصوص چند نکته قابل اهمیت است که عبارتند از:

۱- در عربستان صرف داشتن مواد مخدر در نزد زائر جرم است و در این خصوص دادگاهی و بازجویی به آن صورت تعریف شده خود وجود ندارد و مقدار آن نیز مهم نیست یعنی همین که فرد مواد مخدر با خود دارد جرم است چه اندازه یک صوت و چه بیشتر بعد از دستگیری زائر بلافاصله بازرسی بدنی در فرودگاه شروع و حتی در بعضی موارد افراد را جهت یافتن مواد لخت می نمایند و بعد از انتقال زائر به بازداشتگاه گزارش به رویت قاضی رسیده و قاضی مدت بازداشت او را براساس گزارش ضابط که مقدار مواد مخدر را گزارش کرده تعیین می نمایند به همین دلیل در بسیاری از موارد تناسبی بین مقدار مواد کشف شده با مدت بازداشت افراد وجود ندارد و بطور کلی رویه معمولی که در مورد رسیدگی در بقیه جرائم وجود دارد در مورد مواد مخدر اعمال نمی شود و اصلاً در این خصوص دادگاهی وجود ندارد که فرد را محکوم نماید. هرچند براساس ماده ۴۷ قانون مبارزه با مواد مخدر در عربستان سعودی کسی که دارنده ویزای

عمره یا حج تمتع است در صورتی که حامل مواد مخدر یا روانگردان ها در حد مصرف خود باشد از عربستان اخراج می گردد، لکن در حال حاضر زائر حامل مواد مخدر رابعد از چندین ماه بازداشت اخراج می نمایند.

قابل توجه است که وضعیت بازداشتگاه ها در عربستان بسیار تاسف انگیز است بر اساس بررسی های بعمل آمده و مصاحبه با افراد بازداشتی تعداد زیادی افراد در یک اطاق کوچک نگهداری می شوند که از ملیت های مختلف می باشند و دارای اتهامات مختلفی از جمله قتل - سرقت - زنا - و تجاوز به عنف می باشند ، وضعیت بهداشت بسیار بد و رفتار ماموران سعودی بسیار زننده می باشد. عدم دسترسی بیماران به دارو یکی دیگر از مشکلات افراد می باشد به طوری که در خصوص یکی از زائران بیمار ایرانی به ازای هر قرص متفورمین مبلغ ۱۰ ریال سعودی از او دریافت می کردند به طور کلی افرادی که مدتی در بازداشتگاه های سعودی بسر می برند بعد از آزادی دچار مشکلات روحی و افسردگی شدید می باشند. در عربستان سعودی روان گردانها نیز حکم موادمخدر دارند و همین مجازات ها درمورد آنها نیز اعمال می گردد.

نکته مهم : باید توجه داشت که در صورتی که در فرودگاه های مدینه و جده از زائری مواد مخدر کشف گردید مدیران کاروانها به هیچ عنوان از این کار زائر دفاع نکرده و حتی در مواردی باید خودشان نیز مدعی شوند که این در آزادی زائر موثر است . ضمنا در داروخانه های عربستان داروهای کودکاندار و داروهای مربوط به اعصاب وجود ندارد مدیران کاروان ها باید بدانند که در مورد بیماران اعصاب و روان باید بیمار را به بیمارستان برده تا در آنجا دارو را نسخه کرده و به او تحویل می دهند .

ج) مواردیکه در قانون مبارزه با موادمخدر در عربستان سعودی منجر به اعدام می شوند

۱- قاچاق مواد مخدر یا روان گردانها

۲- دریافت مواد مخدر یا روانگردانها از قاچاقچی

۳- گرفتن یا وارد کردن یا صادر کردن یا تولید یا تغییر یا استخراج یا زراعت یا دریافت مواد مخدر یا روان گردان ها به قصد ترویج

۴- مشارکت جمعی در ارتکاب هر عملی از اعمال مذکور در بندهای فوق ضمنا مجازات حمل یک گرم تا ده گرم مواد مخدر در عربستان ۱۰ سال حبس می باشد و تا پنجاه گرم ۲۰ سال و بیش از آن اعدام می باشد.

درعربستان سعودی برای بعضی ازمواد مثل شیره تریاک شدت عمل بیشتری به کارمی گیرند.

مقررات ارز قلبی

یکی از مشکلاتی را که زائران ایرانی در عربستان با آن مواجه هستند موضوع ارز قلبی است که هر ساله تعدادی از پرونده‌های قضائی را به خود اختصاص می‌دهد. ابتدا باید به این نکته اشاره کرد که ارز قلبی در کجا کشف می‌شود یکی در فرودگاه که اکنون کمتر این اتفاق می‌افتد، در گذشته در فرودگاه و در هنگام بازرسی بدنی مأمور مربوطه از زائر درخواست دلار می‌کرد و زائران که معمولاً با زبان عربی بیگانه بودند متوجه منظور او نمی‌شدند منتها مأمور به دنبال گرفتن دلار و چک کردن آن از جهت قلبی بودن بود. دوم در موقع خرید و سوم در موقع تبدیل در صرافی‌ها در سال‌های اخیر عمده ارزهای قلبی که از زائران ایرانی کشف شده است در موقع خرید از فروشگاه‌ها و در بعضی موارد در صرافی‌ها بوده است در حال حاضر در تمام فروشگاه‌های کوچک و بزرگ در عربستان دستگاه‌های تشخیص دلارهای قلبی وجود دارد که بعد از این متوجه می‌شوند دلار تحویلی از طرف زائر قلبی است با سرگرم کردن زائر بلافاصله به شرطه خبر داده و موجبات دستگیری زائر را فراهم می‌کنند، به محض دستگیری فرد دارای دلار یا ارزهای دیگر قلبی او را به بازداشتگاه منتقل می‌نمایند و سپس بازجوئی‌ها توسط بازپرس در این خصوص آغاز می‌گردد، هدف از بازجوئی این است که مأموران بفهمند، که این دلارها در یک شبکه بین‌المللی توزیع می‌شود و یا واقعاً زائر از این موضوع بی‌اطلاع بوده و از قلبی بودن دلارها اطلاعی نداشته است ولی برای به نتیجه رسیدن در این خصوص بعضی مواقع چندین ماه طول می‌کشد.

باید به این نکته توجه داشت که براساس قوانین عربستان اگر در بانک یا صرافی و فروشگاه فردی مواجه با ارائه ارز قلبی شد فرد گیرنده موظف است سریعاً موضوع را به اطلاع مأموران برساند و عدم انجام این کار و همچنین بازگرداندن ارز قلبی به مشتری جرم محسوب می‌شود. بعد از دستگیری و بازجوئی دلارهای قلبی جهت استعلام به منظور قطعیت در خصوص قلبی بودن به (موسسه النقد العربی السعودی) یا همان بانک مرکزی در شهر ریاض ارسال می‌گردد و در صورت تأییدیه موسسه مذکور زائر با مشکلات جدی و قضائی در عربستان مواجه می‌شود و در صورت عدم تأیید و اینکه نتیجه تحقیقات حاکی از بی‌گناهی زائر باشد نامبرده بعد از مدت‌ها رنج و سختی بدون هیچ عذرخواهی

آزاد می‌گردد در کشور عربستان سعودی افرادی که مبادرت به جعل یا وارد کردن ارزهای رایج جعلی کند و سوء نیت آنها احراز گردد بین ۵ تا ۲۵ سال زندانی می‌گردند و اگر سوء نیت آنها اثبات نگردد و برای دستگاه قضائی اثبات گردد که نامبرده در این خصوص با حسن نیت این ارز را مورد استفاده قرار داده است به مجازات حبس تا یکسال و به جریمه تا دو هزار ریال سعودی یا یکی از دو مجازات محکوم می‌شود، در هر صورت کلیه ارزهای جعلی به مؤسسه پولی عربستان (مؤسسه النقد العربی السعودی) تسلیم و بابت آن پولی به ازای آن پرداخت نمی‌گردد.

در پایان باید متذکر شد که زائران باید نسبت به اطمینان داشتن از ارز خود توجه گردند و مشکلات پیش روی آنها تذکر داده شود که در صورت بروز چنین مشکلی ممکن است زائر پس از رنج‌های روحی و جسمی و خسارت‌های فراوان و مدتی در زندان یا بازداشتگاه بودن راهی کشور جمهوری اسلامی شود.

ضوابط مربوط به استفاده از تلفن همراه

عربستان سعودی به دلیل زائر پذیری در شمار اولین کشورهایی است که تلفن همراه در آن مورد استفاده فراوان قرار می‌گیرد. در این نوشتار سعی شده است که فقط به قوانین و مقررات به کارگیری تلفن همراه در اماکن مقدسه اشاره شود و از مسائلی از قبیل نرخ استفاده، نوع سیم کارت مورد استفاده و پرهیز گردد.

قوانین و مقررات عربستان در خصوص استفاده از تلفن همراه در مسجد النبی و مسجد الحرام متفاوت بوده و برای هر کدام قوانین خاص خود را دارد که ذیلاً به آن اشاره می‌شود.

- ۱ - تصویربرداری از درون حرمین شریفین و نیز محوطه‌های دور حرم شریف ممنوع است مقامات سعودی علت جلوگیری از این کار را به منظور قداست مسجد الحرام و مسجد الشریف نبوی می‌دانند ولی در حال حاضر سخت‌گیری در مسجد الحرام به طور محسوسی کاهش یافته است.
- ۲ - بانوانی که تلفن‌های همراه دوربین دار با خود حمل می‌کنند عملاً از ورود به حرم نبوی منع می‌شوند این در حالی است که در حرم مکی به آن‌ها اجازه داده می‌شود از این تلفن‌ها استفاده کنند زیرا در مسجد الحرام زنان و مردان به صورت مختلط حضور دارند اما در مسجد النبی بخش زنان جدای از بخش مردان است.
- ۳ - در مسجد النبی بانوان توسط ماموران زن به دقت تفتیش می‌شوند ولی در مسجد الحرام این گونه نیست.

۴ - بر اساس اظهارات مقامات سعودی تفاوت قوانین در استفاده از تلفن همراه در حرمین شریفین این است که تلفن همراه وسیله مناسبی برای یافتن گمشدگان در حرم و یا عرفات است و همچنین وسیله مناسبی برای هماهنگی میان خانواده هائی که از همدیگر جدا و متفرق شده اند می باشد و می توانند با این وسیله در مکان واحدی وعده نمایند .

نکته: قابل توجه در این خصوص این است که برخی عقیده دارند بسیاری از حجاج و عمره گذران با اهداف یادگاری و با نشان دادن تصویر به فرزندانشان و یا شناساندن مناسک حج به آنان مشتاق عکسبرداری از خود در کنار کعبه هستند و معتقدند زیارت اماکن مقدسه فرصتی نادر برای تصویر برداری است .

۵ - در خصوص استفاده از تلفن همراه دارای بلوتوث شورای علما عربستان سعودی با صدور حکمی استفاده از این قبیل تلفن های همراه را حرام اعلام کرده است این شورا اعلام کرد تحریم استفاده از گوش های بلوتوث دار به این خاطر است که فن آوری بلوتوث تلفن همراه در صورت فعال بودن ، قابل جستجو توسط گوشی های دیگر خواهد بود و صاحبان گوشی مجهز به بلوتوث قادر خواهند بود فایل های تصویری اعم از عکس و یا فیلم ونیز فایل های صوتی گوشی های اطراف را به آسانی دریافت کنند .

شورای علما عربستان ضمن تحریم استفاده از تلفن همراه مجهز به بلوتوث تصریح میکند استفاده از این فن آوری جدید با تعالیم اخلاقی و آموزه های دین مبین اسلام هم خوانی ندارد و شرع اسلام چنین مسائلی را جائز نمی داند .

توصیه های کاربردی:

۱. نحوه برخورد ماموران سعودی با این ممنوعیت به روش های مختلف است از قبیل اخذ تلفن همراه و پاک کردن محتویات - اخذ تلفن همراه و پس ندادن آن و در بعضی موارد به باز داشت زائر نیز منتهی می شود .

۲. با توجه به اینکه بعد از گرفتن تلفن همراه توسط ماموران سعودی بلا فاصله وارد محتویات آن می شوند باید زائران و کارگزاران عزیز به هیچ عنوان عکس های خانوادگی و خصوصی را در حافظه گوشی خود نداشته باشند و قبل از سفر به عربستان حافظه های گوشی را تخلیه نمایند .

۳. در چند سال اخیر تعدادی از زائران ایرانی به دلیل اتفاقات فوق الاشاره بطورمثال تبادل بلوتوث در عربستان دستگیر شده اند .

۴. با توجه به نصب دوربین های مدار بسته در کلیه قسمت های مسجد الحرام و مسجد النبی و دیگر اماکن مقدسه رعایت مقررات در این خصوص ضروری است .

در عربستان قانونی بنام مبارزه با جرائم اینترنتی وجود دارد که با توجه به عدم استفاده عمومی از اینترنت توسط زائران به آن اشاره ای نگردید.

حوادث راهنمایی و رانندگی

یکی از مسائل مبتلابه که در موسم حج و عمره زائران با آن مواجه هستند بحث تصادفات است و در هر دوره ای تعدادی از زائران ایرانی به همین علت دچار آسیب و حادثه می شوند و چه بسا افرادی که بر اثر این حادثه در کشور عربستان سعودی عضو و یا جان خود را از دست می دهند و بدلیل عدم آشنایی با مقررات عربستان در این زمینه حقوق زائران و وراث آنان از بین می رود:

نکته مهم در این زمینه اینکه کارگزاران حج و زیارت باید زائران بیت الحرام را در این خصوص توجیه نمایند و به آن ها گوشزد نمایند که معمولاً رانندگی در شهرهای مکه و مدینه از انضباط خاصی برخوردار نیست و بعضی از رانندگان آن ها جوانانی هستند که خیلی قوانین را رعایت نمی کنند و این موضوع و همچنین عدم رعایت اصول اولیه توسط زائران منجر به تصادفات دلخراشی می شود که یا زائر را مجروح و در بسیاری از موارد موجب فوت آن ها می شود.

اقدامات اولیه در خصوص زائر تصادفی

در این خصوص که کارگزاران و زائران ما باید مطلع باشند که وقتی که مواجه با یک صحنه تصادف می شوند که مصدوم یا متوفی آن یک ایرانی است چه اقداماتی را باید انجام دهند. به مجرد تصادف همراهان و یا افرادی که در صحنه تصادف حضور دارند باید صحنه تصادف را حفظ کند و بلافاصله به پلیس خبر دهند به محض حضور پلیس در صحنه تصادف باید شماره اتیکت پلیس، مشخصات صحنه و زمان و مکان تصادف یادداشت و فرد مجروح بلافاصله به بیمارستان منتقل گردد.

نکته! یادداشت مشخصات پلیس به این دلیل است که اگر در آینده پرونده نیاز به تحقیق بیشتری داشت پرونده از جهت رسیدگی دچار مشکل نگردد، مواردی پیش آمده که به علت مشخص نبودن افسر پرونده در مورد پیگیری پرونده به نتیجه‌ای نرسیده ایم بدیهی است که این گزارش که حاوی مشخصات مجروح، راننده، وسیله نقلیه، زمان و مکان تصادف و مشخصات پلیس باید سریعاً به ستادهای مستقر در مکه و مدینه توسط مدیر راهنما ارسال گردد زیرا از این مرحله وظیفه قسمت‌های مربوطه در ستاد شروع می‌گردد.

مسئول قسمت حوادث ستاد باید هماهنگی‌های لازم با هیأت پزشکی را بعمل آورده و هیأت مذکور باید بلافاصله در بیمارستان حاضر و مشخصات بیمار را بگیرد و تا پایان کار بیمار، موضوع را پیگیری نماید چون ممکن است این زائر به علت طولانی شدن زمان بستری نتواند با کاروان خود به ایران مراجعت نماید در این حالت مسئولین هیأت پزشکی موظف هستند به هنگام عزیمت به ایران لیستی تهیه نمایند و اسامی مجروحین را با نام بیمارستان‌ها و شماره پرونده آن‌ها و نام افسر و سایر مشخصات مورد نیاز را ثبت و جهت پیگیری‌های بعدی به دفتر نمایندگی سازمان در عربستان تحویل نمایند. همچنین مسئول قسمت حوادث ستاد باید بلافاصله بعد از بروز تصادف و وصول گزارش مدیران کاروان به اداره مرور که افسران کروکی صحنه تصادف را تهیه کرده مراجعه و نسبت به اخذ شماره ثبت حادثه اقدام نماید و مرتب پیگیر موضوع باشد.

مدیران کاروان‌ها نیز باید نسبت به سرکشی دائم به مصدوم در بیمارستان اقدام نمایند و با توجه به اجرای طرح انطباق در بیمارستان‌های سعودی در خصوص خانم‌ها از دستیار کاروان و همچنین خانم‌های داوطلب جهت سرکشی و حضور در بیمارستان استفاده نماید.

مقررات مربوط به تصادفات در عربستان سعودی

در کشور عربستان سعودی اگر یک تصادفی رخ دهد بعد از اینکه مأموران نسبت به تهیه گزارش اقدام نمودند اگر تصادف منجر به فوت زائر گریده باشد راننده توسط پلیس تا مدت ۷۲ ساعت بازداشت می‌گردد و تمدید این مدت در صلاحیت دادگاه رسیدگی کننده است و راننده در این مقطع می‌تواند با سپردن کفالت، یاسند بیمه آزاد شود در صورت محکومیت راننده مجازات زندان او بیش از یکسال نخواهد بود و همچنین غرامت مالی که بیشتر از ده هزار ریال

نیست و یا به یکی از این دو مجازات محکوم می‌شود و در عربستان رانندگان باید در موقع تصادف همکاری‌های لازم را با مأموران انجام دهند در غیر اینصورت به مجازات‌های مالی و حبس محکوم می‌شوند.

مراحل قانونی دریافت دیه

در صورتی که در عربستان تصادف منجر به فوت زائر گردد جهت دریافت دیه باید این مراحل طی شود:

- ۱- اخذ برگ انحصار وراثت از طریق محاکم در ایران
- ۲- انتخاب یکی از وراث به عنوان وکیل جهت دریافت دیه
- ۳- ترجمه برگه های انحصار وراثت و وکالت‌نامه به زبان عربی
- ۴- دادن وکالت به سرکنسول گری جمهوری اسلامی در جده توسط وکیل ورثه جهت مراجعه به ادارات و محاکم کشور عربستان و دریافت دیه
- ۵- تأیید مدارک فوق توسط وزارت خارجه و سفارت عربستان در تهران
- ۶- ارسال مدارک به جده از طریق سازمان حج و زیارت

میزان دیه

میزان دیه در عربستان سعودی اگر متوفی مرد باشد مبلغ یکصد هزار ریال سعودی و چنانچه زن باشد نصف مرد و به میزان پنجاه هزار ریال سعودی می‌باشد و اینها مشروط بر این است که راننده صد درصد مقصر شناخته شود بنابراین اگر یک مرد در اثر تصادف کشته شود و پنجاه درصد خودش مقصر باشد و پنجاه درصد راننده میزان دیه او پنجاه هزار ریال سعودی خواهد بود بنابراین میزان پرداخت دیه به نسبت میزان تقصیر دو طرف می‌باشد.

در صورتی که راننده مقصر باشد و ناتوانی او در پرداخت دیه اثبات گردد محکمه او را آزاد می‌کند و دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

جسد زمانی به ایران انتقال می‌یابد و یا در عربستان به خاک سپرده می‌شود که بیمارستان گواهی فوت داده باشد و پلیس هم تأیید کند و این مدارک در پرونده متوفی ضبط و ثبت گردد در بعضی از موارد با توجه به نوع مرگ جهت صدور تأییدیه پلیس زمانی طولانی طی می‌شود.

در صورتی که جسد در عربستان به خاک سپرده شود در حداقل زمان ممکن این کار انجام می‌گیرد و مراحل اداری آن بسیار کوتاه می‌باشد در زمان حج بعد از صدور گواهی فوت و تأییدیه پلیس از طریق مؤسسه مطوفین نسبت به خروج گذرنامه متوفی از کاروان اقدام و نسبت به دفن متوفی با حضور نمایندگان مؤسسه و تعدادی از اعضای کاروان از جمله مدیر و روحانی با رعایت تشریفات مذهبی جنازه دفن می‌شود.

توضیح اینکه دفن جنازه در عربستان مستلزم رضایت کتبی خانواده در ایران می‌باشد (در صورتی که افراد خانواده به همراه زائر نباشند) که باید خانواده با مراجعه به مدیریت حج و زیارت استان‌ها و ارائه رضایت‌نامه و تأییدیه مدیر استان نسبت به ارسال (فاکس اجازه دفن) به ستادهای مکه و مدینه اقدام و پس از وصول واحد رفاه و حوادث ستاد اقدام لازم برای دفن جنازه بعمل می‌آورد. البته رضایت وراث مربوط به ایران است و برای مقامات عربستان همان درخواست نماینده ستاد برای دفن کفایت می‌کند، ضمناً دفن زائر ایرانی در عربستان بصورت رایگان انجام می‌شود.

در صورتی که خانواده متوفی درخواست کنند که جسد به ایران حمل گردد در این صورت دفتر نمایندگی سازمان از طریق کنسول‌گری مراتب را به امیر مکه یا مدینه اعلام می‌نماید و باید در این خصوص موافقت ادارات مختلف در این زمینه اخذ گردد که حداقل زمان بین یک هفته تا ده روز طول می‌کشد که این مسیر اداری جهت انتقال جنازه به ایران حتماً باید طی شود.

تنازل

موضوع مهمی که باید در خصوص مصدومین حوادث و به خصوص حوادث رانندگی، مدیران کاروان‌ها و زائران در نظر داشته باشند بحث تنازل است در حقوق عربستان تنازل به معنی رضایت دادن و با تنازل پرونده نیز مختومه می‌شود. بنابراین باید زائران و مدیر کاروان‌ها بدون حضور افراد ستاد زیر هیچ برگاهی را که از طرف مأموران عربستان در

خواست امضاء می شود امضا نکنند. زیرا در اداره پلیس یا در بیمارستان به آن ها پیشنهاد تنازل داده می شود و آن بدون درک معنا و مفهوم این لغت برگه را امضاء کرده در صورتی که نمی داند برگه رضایت را امضاء کرده است و بدنبال آن حق و حقوق زائر از بین رفته و دیگر راهی برای احقاق حق او وجود ندارد و یا فرد مصدوم پس از بازگشت به ایران فوت نماید با امضاء این برگه تنازل دیگر امکان پیگیری موضوع از طریق وکلای قانونی مقدور نمی باشد.

نظام بیمه در عربستان

کشور عربستان سعودی از معدود کشورهایی است که در آن نظام بیمه اجراء نمی شود و کمتر در کتب و قوانین و جرائد این کشور در این خصوص می توان مطالب به دست آورد و علت این موضوع حرمت بیمه در این کشور است و استدلال این علما این است که بیمه را قمار و ربا می دانند .

بررسی موضوع بیمه در سال ۱۳۹۷ هـ، ق به نشست هیات عالی علمادر عربستان پیشنهاد شد و این مورد در جلسه این هیات مطرح که منجر به تقسیم بیمه به دو بخش بیمه تجاری حرام که منظور بیمه های رایج بین کشور در حال حاضر است و بیمه قانونی که منظور آن است که افرادی در یک مجموعه که اعضای آن مشخص هستند نسبت به جمع آوری پول از اعضا اقدام کرده و از این مبلغ جمع آوری شده هزینه های حوادث به نفع اعضا از صندوق خارج می گردد و مازاد تعهدات به مشترکان باز گردانده می شود و این نوع بیمه مورد تائید علمای عربستان است .

تذکرات

۱. در عربستان به علت عدم وجود بیمه از قبیل شخص ثالث ، بیمه شغلی در مواقعی که سرپرست خانواده از دست می رود و یا فرد به علت سانحه ای از کار افتاده می شود اعضای خانواده جهت تامین معاش خود مجبور به تکدی گری شده یا کانون خانواده از بین می رود .

۲. در این کشور و در مواقع تصادفات و در بسیاری از موارد صاحب اتومبیل قادر نیست خسارات زیان دیده را پرداخت نماید و این باعث از بین رفتن حق افراد زیان دیده می شود و در نهایت منجر به تکدی گری افراد در این کشور می گردد .

۳. بسیاری از مردم عربستان به دلیل فتوای علمای خود نظام بیمه را نپذیرفته و معتقد به اجرای آن نیستند .

فصل سوم

مقررات مربوط به اماکن مقدسه

مسجد النبی

شریف ترین مسجد بعد از مسجدالحرام، مسجد النبی در مدینه منوره است که یکی از اماکن مقدسه مهم زیارتی زائران است وجود مرقد مطهر پیامبر اعظم اسلام (ص) و وجود روضه منوره و بعضی اماکن دیگر از اهمیت فراوان این مسجد را نشان می دهد با توجه به نقش زیارتی این مکان در نزد زائران رعایت قوانین و دوری از مواردی که از نظر مقررات سعودی تخلف رفتاری محسوب و انجام آن در مسجدالنبی ممنوع است می توان در استفاده بهتر زائران از این مکان مقدس در طول اقامت در مدینه منوره نقش به سزایی داشته باشد.

اهم مواردی که در این مسجد شریف (تخلف) محسوب می گردد عبارتند از:

- ۱- عکسبرداری و فیلم برداری تحت هر عنوان
- ۲- استفاده از مهر، چوب، کاغذ، حصیر و امثال آن برای نماز خواندن
- ۳- بوسیدن ضریح و درهای حرم مطهر
- ۴- خواندن دعا و زیارت به صورت گروهی
- ۵- نوشتن یادداشت در قرآن ها
- ۶- ورود با کفش و دمپایی به صحن مسجد
- ۷- پرتاب آب دهان در هر قسمت مسجد به هر دلیل ممنوع بوده و مشمول مجازات زندان می شود.
- ۸- استفاده از سیگار در همه نقاط مسجد ممنوع بوده و مجازات حبس و شلاق دارد.
- ۹- حمل وسائل الکترونیکی نظیر نوت بوک و دوربین و وسایلی از این قبل به حرم ممنوع است.

۱۰- فرستادن صلوات با صدای بلند

۱۱- پشت به ضریح پیامبر (ص) نشستن

۱۲- گرفتن قرآن و کفش در یک دست

۱۳- جدال و درگیری

۱۴- فریادزدن و یکدیگر را با صدای بلند صدا کردن

۱۵- گرفتن قرآن به دست چپ و گذاشتن آن روی زمین و فرش

۱۶- قرائت نماز فردی هنگام نماز جماعت

۱۷- عبور از جلو نمازگزاران و حرمت آن از دیدگاه اهل سنت

۱۸- بردن قرآن از مسجد به محل سکونت جهت تلاوت

۱۹- عبور از روی قرآن و قفسه‌های قرآنی

۲۰- به همراه داشتن نشریه، بولتن، اطلاعیه و دیسکت

۲۱- بلند کردن کفش

در فرهنگ عرب بلند کردن کفش به طرف کسی توهین قلمداد می‌شود و در چند سال اخیر تعدادی از زائران ایرانی به این اتهام که در مقابل مرقد پیامبر و قبور خلیفه اول و دوم کفش خود را بالا گرفته بازداشت و مدتی را در بازداشتگاه‌های مدینه به سر برده‌اند بنابراین باید دقت شود در صورتی که زائران کفش‌های خود را به همراه می‌برند اولاً حتماً از کیسه کفش استفاده شود و ثانیاً باید مواظبت شود که در مسجدالنبی و به خصوص در مقابل ضریح مطهر کفش‌ها را بالا نگیرید.

توصیه های موکد به منظور عدم انجام هریک از موارد ذیل که در فرهنگ سعودیها ناهنجاری و بی حرمتی در مسجد النبی و مسجد الحرام تلقی می شود.

- ۱- بردن کفش به داخل روضه مقدسه و گذاشتن آن روی فرش ها
- ۲- گرفتن قرآن و کفش در یک دست
- ۳- به هم زدن صفوف نماز جماعت و اصرار بر عبور از میان جمعیت
- ۴- ترک مسجد در آستانه اقامه نماز جماعت
- ۵- خواندن نماز نافله و قرائت قرآن هنگام خطبه های نماز جمعه
- ۶- صحبت کردن هنگام اذان و ایراد خطبه های نماز جمعه
- ۷- بلند گفتن ذکر رکوع و سجود
- ۸- زودتر از امام جماعت به رکوع و سجود رفتن
- ۹- شرکت نکردن در نماز میت و ترک مسجد در آن لحظه
- ۱۰- روشن گذاشتن تلفن همراه و خاموش نکردن آن به هنگام نماز
- ۱۱- دست بسته نماز خواندن و گفتن آمین در نماز
- ۱۲- استفاده از سجاده هایی که بر آن ضریح ائمه و یا اسامی و القاب ائمه اطهار (ع) منقوش است.
- ۱۳- عبور از جلوی نماز گزاران به خصوص هنگام نماز جماعت
- ۱۴- رعایت نکردن نظافت

۱۵- استفاده کردن از آهنگ‌ها و نغمه‌های نامناسب جهت زنگ تلفن همراه

- در تمام مکان‌های مسجدالنبی و مسجدالحرام دوربین‌های مدار بسته‌ای کار گذاشته شده است که به طور دائمی در حال رصد کردن افراد حاضر در این مکان‌هاست که این مسئله در مسجدالنبی شامل قسمت بانوان نیز می‌شود به همین علت به زائران محترم توصیه می‌شود که در رفتار و اعمال خود دقت نمایند و خصوصاً بانوان محترمه نسبت به رعایت کلیه مسائل شرعی از جمله حجاب دقت لازم را داشته باشند.
- باید به زائران محترم توصیه شود که سعی نمایند با مأمورین و نیروهای خدماتی مسجدالحرام و حرم شریف نبوی همکاری داشته باشند و در مواقع بروز مشکل از بحث و جدل و یا دخالت در کار مأموران سعودی مستقر در حرمین پرهیز نمایند.
- از بحث و جدل با برخی عوامل تندرو و مغرض که به دنبال اختلاف‌افکنی بین مسلمانان (شیعه و سنی) هستند از قبیل توهین به شیعیان و ایجاد مزاحمت و موارد دیگر پرهیز نمایند.
- ممکن است برخی از موارد ذکر شده خود به خود برای شما مشکلی ایجاد نکند لیکن به دلیل برانگیختن حساسیت پیروان سایر مذاهب و مأموران سعودی و پیامدهای نامطلوب آن و برای رعایت مصلحت مهم‌تر باید از آن‌ها احتراز نمود.

یکی از مکان‌های مهم زیارتی زائران ایرانی و غیرایرانی در سفر به عربستان سعودی قبرستان بقیع در شهر مدینه منوره است علت اهمیت آن این است که از یک طرف مقامات سعودی و وهابیون تندرو معتقدند که بسیاری از اعمال خلاف سلیقه فرقه وهابیت در این مکان انجام می‌گیرد و از طرف دیگر به جهت قبور ائمه شیعه و بسیار دیگری از یاران پیامبر در این مکان برای مسلمانان جهان و بخصوص شیعیان دارای اهمیت است، به همین علت برخوردهای مأمورین سعودی با زائران در این مکان نسبت به اماکن مذهبی دیگر در مدینه منوره و مکه مکرمه خشن‌تر است و این مکان را به یکی از پرمسئله‌ترین مکان‌های زیارتی عربستان تبدیل کرده است. و در بعضی موارد به بحث و جدل و نهایتاً درگیری و دستگیری منتهی می‌شود، لذا با توجه به اهمیت این مکان در خصوص انجام زیارت و حضور مسلمانان از اقصی نقاط جهان و حفظ شأن شیعه زائران باید از انجام اعمالی که موجب خدشه دار شدن چهره زائر ایرانی و دادن بهانه به دست مخالفان تشیع می‌گردد خودداری گردد برخی از مواردی که از نظر قوانین و مقررات سعودی انجام آن‌ها در بقیع غیرمجاز است عبارتند از:

- ۱- برداشتن خاک ، سنگ یا گندم از بقیع
- ۲- فیلم برداری و عکس برداری از بیرون و داخل بقیع
- ۳- نماز خواندن در کنار و داخل بقیع
- ۴- نوحه خوانی ، سینه زنی و خواندن مرثیه
- ۵- توقف و خوابیدن کنار دیوارهای بقیع و سد معبر کردن و ایجاد مزاحمت برای دیگران
- ۶- تجمع در مقابل قبرستان بقیع به هنگام نماز جماعت
- ۷- بستن دخیل به نرده‌های بقیع به وسیله پارچه، نخ ، قفل و امثال آن
- ۸- پا برهنه راه رفتن در قبرستان

۹- انداختن عریضه، پول، لباس، پارچه و شمع روی قبور

۱۰- مالیدن پارچه‌های کفنی و غیره به نرده‌های اطراف قبرستان جهت تبرک

۱۱- استعمال دخانیات در بقیع

۱۲- روشن کردن شمع

۱۳- انداختن سفره‌های نذری

۱۴- خواندن زیارت با صدای بلند و به صورت دسته جمعی (بخصوص دعای توسل و زیارت عاشورا)

۱۵- گریه کردن با صدای بلند

۱۶- استفاده از بلندگو در بیرون و داخل بقیع

۱۷- پاشیدن گندم برای کبوتران

۱۸- حمل تابلوی کاروان‌ها (در بعضی مواقع مأموران سعودی به این کار اعتراض و ممانعت می‌نمایند)

نحوه برخورد مأموران سعودی با زائران در قبرستان بقیع

معمولاً مأموران سعودی به یکی از روش‌های ذیل با زائران برخورد می‌نمایند:

۱- **ارشاد لفظی:** از طریق سخنرانی‌هایی که عوامل هیأت امر به معروف و نهی از منکر در قبرستان بقیع برای زائران ایراد می‌گردد.

۲- **برخورد فیزیکی:** معمولاً بحث‌های دوطرفه بین زائران و مأموران سعودی منجر به برخوردهای تند فیزیکی مأموران با زائران می‌گردد و بعد از بیرون کردن زائر از بقیع آن را به دفتری در زیر بقیع منتقل و با شیوه تهدید و تطمیع با زائر برخورد می‌نمایند و در بعضی موارد با گرفتن تعهد زائر را آزاد می‌نمایند

۳- بازداشت: در بعضی موارد برخورد مأموران سعودی با زائران در بقیع منجر به بازداشت زائران گردیده است مأموران سعودی انجام اعمال فوق الذکر در بقیع را به عنوان تبلیغ و ترویج شیعه قلمداد کرده و زائران را با همین اتهام بازداشت می نمایند.

زمان استفاده از بقیع

قبرستان بقیع صبح ها پس از اقامه نماز صبح و بعد از ظهرها نیز پس از نماز عصر به مدت دو ساعت باز است و در این مواقع در چنین ساعاتی بانوان فقط می توانند از درهای ورودی وارد شوند و پشت میله های آهنی زیارت بخوانند. روضه منوره رسول خدا (ص) نیز صبح ها از ساعت ۷/۳۰ لغایت ۹/۳۰ و بعد از ظهرها پس از اقامه نماز ظهر به مدت دو ساعت برای استفاده بانوان باز است.

مسجد الحرام

مسجد الحرام قبله گاه مسلمانان و مکانی است که هر کس وارد آن شود ایمن است و نباید به او آسیب رسانده شود و بنابر آیاتی از قرآن و روایات معصومان علیهم السلام خانه کعبه نخستین و مقدس ترین بنا و اولین مسجدی است که بر روی زمین ساخته شده است. این مکان مقدس همانند اماکن دیگر در دو شهر مکه و مدینه مقررات خاصی دارد که عدم اجرای آن توسط زائران می تواند مشکلات زیادی به همراه داشته باشد.

نکات ویژه ای که باید توسط زائران در مسجد الحرام به آن توجه شود و از انجام آن پرهیز گردد عبارتند از:

۱ - یکی از اتهاماتی که در مسجد الحرام متوجه زائران می گردد قائده ای است بنام تلصیق که با توجه به اهمیت موضوع به طور مستقل و در بخش جرائم اخلاقی به آن پرداخته شده است.

۲ - چیدن نخ و پارچه کعبه - این امر در مسجد الحرام به شدت کنترل می شود و مجازات آن حبس و شلاق است، بطور مثال صرف داشتن قیچی و ناخن گیر در دست زائران و در نزدیک کعبه مشکل زاست حتی با اینکه مبادرت به این کار هم نکرده باشد بازداشت و چندین ماه را در بازداشتگاه های عربستان به سر خواهد برد.

۳ - برداشتن سنگ از مسجد الحرام و کوی صفا

۴ - خواندن دعا به طور دسته جمعی

۵ - کثیف کردن کعبه تخلفی غیر قابل بخشش محسوب می گردد.

۶ - کف زدن در مسجد الحرام

۷ - آزار رساندن به دیگران به منظور استلام حجرالاسود

۸ - پشت به کعبه نشستن

۹ - گذاشتن قرآن روی زمین

۱۰ - بوسیدن مقام ابراهیم

۱۱ - سایر موارد یادشده در مقررات مسجدالنبی (صلی الله علیه و آله و سلم) ضمناً باید زائران از بردن نام ائمه اطهار

(علیهم السلام) با صدای بلند در حال طواف و بانوان از لباس احرامی که نازک بوده و بدن را نمایان نشان می دهد

پرهیز نمود و همچنین زائران گرامی از نماز خواندن در مسیر طواف کنندگان و ایجاد مزاحمت برای دیگران و

برخلاف مسیر طواف کنندگان حرکت کردن به منظور رسیدن به حجرالاسود خودداری نمایند.

سب خلفا

براساس فتوای علمای عربستان اگر کسی پیامبر و یایکی از اصحاب رسول خدا (ص) را لعن نماید در حکم جسارت

به حضرت بوده و کسی که به ایشان جسارت نماید کافر و مستحق قتل است

درابتدایید به این نکته اشاره کرد که اغلب افراد دستگیر شده به اتهام سب خلفا در سال های اخیر در مدینه و بخصوص

در مسجدالنبی و در بعضی مواقع در قبرستان بقیع و در حالت خواندن ادعیه و بخصوص (زیارت عاشورا) انجام انجام گرفته

است.

مأموران سعودی با اتهام این که شما در حال خواندن زیارت به خلفا و صحابه دشنام داده اید بابت ترین برخورد ممکن

افراد دستگیر کرده و بلافاصله به محل شرطه در مدینه و یا مکه منتقل می نمایند و بعد از بازجویی های اولیه فرد را به بازداشتگاه

منتقل می نمایند.

لازم به ذکر است در این مقطع ورود نیروهای ستادی و توجیه مأموران و پیگیری های مختلف می تواند در آزادی فرد دستگیر شده بسیار مؤثر باشد در هر صورت بعد از بازداشت فرد و تشکیل پرونده و رفت و آمدهای مکرر به دادگاه و صدور حکم بعد از چندین ماه زندانی شدن همراه بارنج و زحمت پیگیری های مداوم مسئولین مربوطه ایرانی در عربستان فرد دستگیر شده بعد از تحمل مجازات از زندان آزاد و با وضع بدی به کشور بازگردانده می شوند.

نکته ای که باید در پایان به آن اشاره کرد این است که تعدادی از زائران در موقع دستگیری و بازجویی به علت عدم آشنایی به زبان عربی و با توصیه های مترجم های افغانی که در صورت پذیرش و توبه بلافاصله آزاد خواهند شد این اتهام را می پذیرند و در مواردی با احساسی شدن بر اتهام وارد به خود تأکیدی نمایند که این باعث تشدید رفتار تند مأموران سعودی با آنها و همچنین موجب طولانی شدن روند رسیدگی پرونده خود می شوند که لازم است از طرف کارگزاران توجیهات لازم در این خصوص بعمل آید.

فصل چهارم

مقدمه ای بر جرائم اخلاقی

قبل از ورود به بحث و با توجه به وظایف هیات امر به معروف و نهی از منکر عربستان در خصوص جرائم اخلاقی و مقابله با موارد منکرانی و نقش تاثیر پذیر این هیات در خصوص بسیاری از مسائل ابتدایه بررسی تشکیل این هیات و وظایف آن پرداخته و در پایان به یکی دو مورد از تخلفات اخلاقی می پردازیم.

هیات امر به معروف و نهی از منکر در عربستان یکی از نهادهای تحت پوشش جریان سنتی دینی و هیات کبار علماست

وابسته به شورای وزیران است و بر اساس نظام الاجراءات الجزائیه السعودیه (آئین دادرسی کیفری) یکی از ضابطین قضائی عربستان نیز به شمار می رود و از جهت اهمیت یکی از ارکان اساسی حکومت است که دارای اساسنامه، بودجه و دستگاه های مرتبط است.

وظیفه این هیات که به پلیس دینی نیز در بین کشورهای عربی شهرت دارد در سطح اجتماع با ماموران خود که به (مطوع) شهرت دارند با کارهای خلاف شئون اسلامی مبارزه می کنند و در اوقات نماز مردم را به رفتن به مساجد دعوت می نمایند و از تردد افراد بد حجاب در معابر عمومی جلوگیری می کنند و افراد این هیات و مطوع ها مقبولیت اجتماعی ندارند و عامه مردم از عملکرد آنان ناخرسند هستند بسیاری از آنان لباس های ویژه ای می پوشند و معمولاً چهره های عبوسی دارند در سال های اخیر و با توجه به اقدامات غیر منطقی و افراطی اعضای هیات های امر به معروف و نهی از منکر در مناطق مختلف عربستان و به خصوص در دوشهر مدینه منوره و مکه مکره و اعتراضات مردمی در شهرهای مختلف دولت عربستان به این نتیجه رسیده است که حیطه وظایف این هیات را محدود نماید.

اخبار برخورد های تند این هیات با موضوعات مختلف و به خصوص با خانم ها به مطبوعات عربستان کشیده شده است مقامات سعودی در همین اواخر مسئولین هیات را در بعضی از مناطق از جمله مکه مکره که فردی سخت گیر بود تغییر دادند، نحوه برخورد تند اعضای این هیات حتی صدای بعضی از مسئولین در عربستان را نیز در آورده است، عبدالله النجاری از اعضای مجلس مشورتی عربستان در اظهاراتی می گوید ما از رفتار نامناسب نیروهای هیئت امر به معروف و نهی از منکر در تعجبیم

آنان باحمله به مغازه های مختلف به ویژه لباس فروشی هادر مسائل خصوصی افراد دخالت می کنند این هیات برای رفتار خود هیچ توجیحی ندارد. عامر یولحق عضو دیگر این مجلس می گوید تاکنون چندین پرونده در مورد رفتار و برخی اعمال غیرقانونی هیئت امر به معروف و نهی از منکر تشکیل شده اما چرا هیچگاه به این پرونده هارسیدگی نمی شود و در ادامه می گوید هیئت امر به معروف و نهی از منکر ادعای کند که در طول یک سال گذشته مانع وقوع ۴۲۶ هزار رفتار غیرشرعی در عربستان سعودی شده و جلوی آن را گرفته در حالیکه این ادعاه هیچ وجه درست نسبت بیش از ۷۶ درصد از این رفتارها غیرقانونی نبوده بلکه این هیئت آن را غیرقانونی و غیرشرعی می داند، در حال حاضر با توجه به وضعیت عربستان دولت شروع به آموزش مطوعین قبل از ورود به کار کرده است.

هرچند این هیات در عربستان یکی از ضابطین قضائی نیز به شمار می رود اما حوزه فعالیت هیات خیلی فراتر از وظایف یک ضابط قضائی است .

بر اساس اساسنامه هیات که در ۳۷ ماده تنظیم شده است هیئت اختیار دارد که مرتکبان و متهمین که در واجبات شرعی مسامحه می کند دستگیر نماید و از مواردی که بر عقائد و رفتار و آداب عمومی تاثیر می گذارد مراقبت نماید و در پرونده هائی که در حوزه صلاحیت هیئت و مرتبط با وظایف آن تشکیل شده است و احیاناً توسط مقامات امنیتی یا میران ضبط شده است حضور نماینده هیات را ضروری می داند، همچنین پس از صدور حکم در پرونده هائی که مربوط به این هیات هاست آنان را مطلع نمایند و مقامات ذیربط ملزم به حمایت از اقدامات این هیات نموده است.

این هیات در اماکن مذهبی در دوشهر مدینه منوره مکه مکرمه مستقر و در خصوص رفتار زائران به خصوص شیعیان حساسیت زیادی از خود نشان می دهند و با برخورد هایی تند از انجام اعمال و خواندن زیارات در اماکن به خصوص در مسجد النبی و بقیع جلوگیری می نمایند و با ایجاد بحث های کاذب در بسیاری از موارد مشکلات جدی برای زائران ایرانی ایجاد می نمایند.

مهمترین وظایف هیات رami توان دربرخورد با تخلفات زیر خلاصه کرد:

- ۱- اداره منازل یا اماکن ارتکاب فحشاء
- ۲- تلاش افراد به قصد تجاوز یا زنا
- ۳- ارتکاب زنا، لواط، قمار
- ۴- تعرض مردان به زنان همراه با گفتار یا عمل
- ۵- خلوت حرام
- ۶- شبیه شدن مرد به زن و برعکس
- ۷- استعمال مسکر، دراختیار داشتن، ترویج و ساخت آن
- ۸- همکاری در ترویج مسکر و ساخت آن
- ۹- تعقیب اتومبیل های حامل زنان و توقیف آن ها
- ۱۰- تخلف از نماز و ادامه کار بعد از اذان
- ۱۱- تخلفات اخلاقی
- ۱۲- مخالفت ها با آداب عمومی (هنجار شکن)
- ۱۳- بالا بردن صدای ترانه ها در مکان های عمومی
- ۱۴- کوتاه کردن موبه صورت های عجیب و غریب.
- ۱۵- استعمال دخانیات در اماکن عمومی و نزدیک مساجد
- ۱۶- پوشیدن لباس های نامناسب
- ۱۷- روشن کردن رادیو، تلویزیون یا ضبط صوت و امثال آن نزدیک مساجد به طوری که موجب اختلال در کار نماز گزاران گردد.
- ۱۸- کم فروشی

وهمین طور

الف) مراقبت عمومی از بازارها، راه ها، باغها و دیگر اماکن عمومی و جلوگیری از وقوع منکرات شرعی از جمله اظهار بی احترامی غیر مسلمانان به شعائر اسلامی و احکام آن، عرضه و یا فروش عکسها، کتاب ها یا نوارهای صوتی یا تصویری منافی با آداب شرعی یا مخالف با عقیده اسلامی با مقامات ذیربط، عرضه عکسهای مبتذل یا شعائر ادیان غیر اسلامی، همچون صلیب، ستاره داود تصویر بودا یا امثال آن، بدعت های آشکار مانند اوقات یا اماکنی که مورد تأیید شرع نیست و یا برپائی جشن در اعیاد و مناسبت های بدعت گونه غیر اسلامی، اعمال جادوگری و شعبده بازی و دروغ پردازی به منظور حیف و میل کردن اموال مردم.

ب) اعمال حسابرسی در نماز، پیام دعوت به نماز، گشت در خیابان ها و بازارها به منظور ترغیب مردم در شتافتن به سوی نماز در اوقات آن، و در صورتی که فرد سهل انگاری کند او را مورد مواخذه قرار می دهند.

ج) مراقبت از کشتارگاه ها به منظور ذبح شرعی صحیح

د) مراقبت از نمایشگاه ها و فروشگاه های بافندگی لباس زنانه

همان طوری که ملاحظه می شود اختیارات و وظایف هیات بسیار فراتر از یک ضابط قضائی است و داری اختیارات نامحدودی می باشد به طوری که هیات ها را از این وظایف نیز فراتر گذاشته و در مواردی دخالت می نماید که در حیطه وظایف آن نیست به طوری که محمد نقادی یکی از اعضای مجلس مشورتی در عربستان در اظهاراتی به این موضوع اعتراض کرده و می گوید هیئت امر به معروف و نهی از منکر حتی گاهی در نشریات مختلف دخالت می کنند و درباره چاپ مطالب مختلف نظرمی دهند در حالی که این مسئله به هیچ وجه به آنان ربطی ندارد.

حال به بعضی از جرائم اخلاقی در قوانین عربستان که ممکن است زائران ایرانی در اثر بی احتیاطی مورد اتهام واقع شوند را بررسی می کنیم.

اتهام خلوت بانامحرم

این اتهام درموردزائران ایرانی تاکنون وجودنداشته ویا به ندرت اتفاق می افتد اما دانستن قوانین آن می تواند برای کارگزاران وزائران ایرانی مفید باشد.

الف) مجازات اتهام خلوت بانامحرم

حکم این اتهام از طرف قضاوت عربستان (۹۰ ضربه تازیانه) تعزیری برای هریک از زن و مرد تعیین شده است اما با توجه به اینکه در عربستان بعضی از جرائم به خصوص جرائم اخلاقی تابع قانون یکسانی نسبت در قضایای مشابه مجازات های متفاوتی وجود دارد در بعضی از موارد حکم صادره در خصوص این اتهام ۱۵۰ تا ۲۰۰ ضربه تازیانه نیز صادر شده است.

ب) مصادیق اتهام خلوت بانامحرم

تعریف این اتهام در عربستان تقریباً تمامی کشورهای دیگر اسلامی متفاوت است و این اتهام حتی در بعضی مواقع به نوشیدن یک قهوه توسط دو همکار در رستوران اداره محدود می شود.

بر اساس قوانین عربستان:

نوشیدن قهوه یا چای در قهوه خانه ها، رستوران ها یا هتل ها و ورود به بخش خانوادگی در مکان های عمومی یا خصوصی از مصادیق خلوت بانامحرم تلقی می شود حتی اگر این دو نفر در ارتباط با امور شغلی یا یکدیگر گفتگو کنند زیرا:

اولاً: اشتغال زنان با مردان به صورت مختلط مورد تأیید وزارت کار نیست .

ثانیاً: بخش های خانوادگی در قهوه خانه ها و رستوران ها مختص محارم و خانواده هائی است که فرزندان را همراه خود می آورند.

شرایط و نحوه دستگیری

در صورتی که زنی بدون محرم یا مردی در قهوه خانه ، رستوران ها و هتل ها در حال گفتگو باشند و یا مواردی که از نظر ماموران امر به معروف و نهی از منکر از مصادیق اتهام خلوت بانامحرم باشند این ماموران وارد عمل شده و هر دو نفر را دستگیر و آنان را مجبور به سوار شدن در اتومبیل هیات نموده و به مرکز هیات یا محل شرطه انتقال می دهند و در مدت

دستگیری اجازه هیچ گونه تماسی حتی با خانواده خود را به دونفر نمی دهند سپس بعد از تشکیل پرونده و بازجویی های اولیه پرونده راجهت تکمیل مراحل قضائی به هیات تحقیق والادعاء العام که نقش دادستانی در تحقیق و تعقیب جرائم در عربستان دارد رجاء تا از آن طریق به دادگاه ارسال گردد.

تلصیق

تلصیق از الصاق گرفته شده و در لغت به معنی چسباندن است و در اصطلاح در عربستان سعودی به اتفاقی گفته می شود که در حالت طواف و به خصوص در موقع بوسیدن حجر الاسود مرد به طور غیر متعارف به زن نزدیک شود و به عبارت دیگری یک نفر مرد خودش را به زن بچسباند این اتفاق بیشتر در حجر الاسود و در اثر ازدحام زائران به منظور بوسیدن حجر الاسود رخ می دهد.

در سال های اخیر متأسفانه تعدادی از زائران ایرانی به این اتهام دستگیر و به مجازات های سنگین محکوم شده اند. بررسی پرونده ها در این خصوص نشان می دهد که بسیاری از اتهامات واهی و بعضی در اثر بی احتیاطی زائران در موقع انجام طواف و بوسیدن حجر متوجه آنان شده است .

نحوه دستگیری در اتهام تلصیق

نحوه دستگیری به چند صورت در مسجد الحرام انجام می گیرد اول اینکه زائران عزیز وقتی وارد مسجد الحرام می شود با کمی دقت متوجه خواهند شد که در دیوارهای مقابل حجر الاسود تعدادی دوربین مدار بسته حرکات زائران این قسمت را تحت نظر دارد به طور کلی باید این نکته را در نظر داشت هیچ مکانی در مسجد الحرام و مسجد النبی وجود ندارد که تحت پوشش دوربین های مدار بسته نباشد. این حرکات و رفتار زائران توسط ماموران در قسمت اداری مسجد الحرام و در اتاق های خاص از طریق دیگری دوربین پیگیری و در مواقعی که مواجه با نزدیکی یک مرد به زن می شوند به توسط بی سیم ماموران داخل مسجد الحرام را از این موضوع مطلع و با راهنمایی و هدایت آنان نسبت به دستگیری زائران اقدام می نمایند.

شیوه دیگر دستگیری افراد بر اساس مشاهدات عینی و وجود شاهدان که معمولاً از ماموران سعودی هستند و در بسیاری از موارد در مورد افراد مختلف مشابه هستند نسبت به دستگیری افراد اقدام می نمایند.

روش دیگر، شکایت بعضی از خانم ها در این خصوص است که در این مورد ماموران و دادگاه های عربستان باشند بیشتری برخورد می نمایند .

مواردی که در سال های گذشته وجود دارد که افراد دستگیر شده مسن بوده و درموردی فردی دستگیر شده بود که فرزند دختر خود را بغل کرده بود که در کعبه را ببوسد، لذا باید در این خصوص دقت های لازم بعمل آید که در اثر بی احتیاطی افراد دچار مشکل نگردند.

نحوه رسیدگی دادرسی اتهام تلصیق

بعد از دستگیری زائران و انجام بازجویی های لازم و معاینات انجام شده در موقع دستگیری و تکمیل پرونده متهم دستگیر شده جهت رسیدگی و تعیین مجازات به دادگاه ارسال می گردد.

اولاً: مشکلی که در دادگاه های عربستان و حتی در موقع بازجویی برای زائران ایرانی وجود دارد و وجود مترجم های افغانی است که در بدو ورود با صحبت با زائران و با قول اینکه در صورت پذیرش اتهام و توبه آزاد خواهی شد افراد اقرار به این جرم می نمودند و همین مطلب بر علیه خود آن استفاده و با توجه به اقرار به مجازات های سنگین محکوم می شوند.

ثانیاً: با توجه به اینکه در موقع دستگیری فرد فقط مرد دستگیر می شود و خانم ها را می شوند اثبات مواردی که فرد با همسرش بوده بسیار مشکل و تقریباً محال است .

ثالثاً: وجود شاهد های پرونده در دادگاه و شهادت علیه فرد دستگیر شده از مشکلات زائرین تحت محاکمه می باشد، مجموعه موارد فوق حاکی از این است که تقریباً کلیه پرونده های مورد رسیدگی در دادگاه اتهام تلصیق در مورد زائران را موجه تشخیص و حکم به محکومیت افراد داده می شود.

میزان مجازات اتهام تلصیق: مجازات اتهام تلصیق شلاق و حبس می باشد لکن محاکم مختلف در عربستان آراء مختلفی در خصوص میزان مجازات صادر می نمایند.

مثلاً ۴ ماه حبس و ۱۵۰ ضربه شلاق، یا ۵ ماه حبس و ۱۰۰ ضربه شلاق، ۶ ماه حبس و ۱۰۰ ضربه شلاق، ۶ ماه حبس و ۲۰۰ ضربه شلاق و ...

فصل پنجم

الف) موسسات وابسته به وزارت حج عربستان سعودی

مقدمه

دولت عربستان سعودی برای اداره امور حج تعدادی موسسه ایجاد کرده که امور اجرایی حج را از طریق این موسسات انجام می دهد این موسسات زیر نظر وزارت حج عربستان که مسئول تنظیم برنامه ها و هماهنگی کننده مسائل مختلف حج است . انجام وظیفه می نمایند و انتخاب روسا و یا تغییر آن ها از اختیارات وزیر حج می باشد . این موسسات عبارتند از :

۱. الموسسه الاهلیه لمطوفی حجاج ایران

۲. مکتب الادلاء بالمدينه المنوره

۳. النقابه العامه للسيارات

۴. مکتب الو کلاء الموحد

۵) مکتب الزمازم

با توجه به اهمیت موسسات فوق درخصوص اداره امور حج ذیلا به طور خلاصه به وظایف هر کدام از آن ها می پردازیم .

۱)الموسسه الاهلیه لمطوفی حجاج ایرانی

تنها کشور حج گزار در عربستان که دارای یک موسسه مستقل در خصوص عهده دار امور طواف می باشد جمهوری اسلامی است و موسسات بقیه کشور بصورت مشترک یا منطقه ای است که این حاکی از اهمیت کشور جمهوری اسلامی در زمینه برگزاری اعمال مناسک حج می باشد . بعنوان مثال :

۱. موسسه مطوفین حجاج ترکیه ، مسلمانان اروپا ، آمریکا و استرالیا

۲. موسسه مطوفین حجاج جنوب آسیا

۳. موسسه مطوفین حجاج غیر عرب افریقا

۴. موسسه مطوفین حجاج شرق آسیا

۵. موسسه مطوفین حجاج کشورهای عربی

اهم وظایف موسسه مطوفین عبارتند از :

۱. استقبال از حجاج در مرکز تفویج

اولین وظیفه موسسه این است که در موقع ورود زائران به مکه مکرمه در مرکز تفویج از آن استقبال شود و ضمن خوشامدگوئی با اختصاص راهنمایان که اصطلاحاً به آن مرشد گفته می شود زائران را به منازل خود برسانند .

متأسفانه این وظیفه چند سال پیش فراموش شده بود و بطور کلی انجام نمی گرفت از چند سال پیش موسسه به این وظیفه خود به صورت نیم بند عمل می نماید منتها افرادی که جهت اینکار در نظر گرفته شده اصلاً مسلط به شهر مکه نبوده و معمولاً از دانش آموزانی هستند که در موسم حج بکار گرفته می شوند .

۲. همکاری با امداد گمشدگان

یکی دیگر از وظایف موسسه این است که نمایندگان خود را به دفاتری که از طرف وزارت حج در خصوص هدایت گمشدگان ایجاد شده است بفرستد و زائران گمشده را تحویل گرفته و آنان را به منازل خود برسانند و نیز اگر زائری گم شود باید وضع او را هر شش ساعت یکبار به واحدهای امنیتی و سازمان های مربوطه اعلام نمایند که متأسفانه این کار در حال حاضر به طور کامل انجام نگرفته و تمام وظایف را قسمت واحد گمشدگان (راهنمایان زائران) و در ستادهای مکه و مدینه انجام می دهند .

۳. موسسه باید زائر بیمار را به نزدیکترین مرکز بهداری برسانند و اگر حالش مساعد نبود به سرعت برای او پزشک حاضر کند .

۴. آماده کردن اتوبوس های حجاج جهت ایام تشریق و انتقال زائران به عرفات و منی و تعیین راهنما جهت استقرار در هر اتوبوس به جهت راهنمایی و ارشاد راننده و رساندن زائران به چادرهای خود در مشاعر از دیگر وظایف این موسسه است .

۵. نظافت چادرها در اختیار گذاردن آب آشامیدنی کافی ، فروش کردن چادرها ، استخدام خدمه کافی جهت نظافت کلی و از بین بردن پشه و مگس و انتقال زباله و ضایعات به خارج تماماً به عهده موسسه مطوفین است اما متأسفانه در اثر عدم انجام این وظایف و با توجه به حساسیت مسائل بهداشتی زائران ، در چند سال اخیر دفتر نمایندگی سازمان در عربستان قرارداد جدا گانه ای جهت نظافت منی با موسسه منعقد می نماید.

۶. موسسه در زمینه انتخاب مسکن مناسب حجاج و دستیابی به آنها و اطمینان از رعایت استاندارد ها از سوی مقامات ذیربط و تأیید قرار دادهای اسکان که بعثه های حج با مجموعه های مسکونی و مالکان و مستاجران امضاء می کند . نظارت و تایید می نماید، لازم به ذکر است که دولت عربستان بابت انجام وظایف خود حق الزحمه خود را با عنوان اجور الخدمات دریافت می نماید .

موارد فوق اهم وظایف موسسه مطوفین بود که ملاحظه می فرمائید بعضی از این وظایف توسط موسسه انجام نگرفته و ستادهای حج باید جهت رفاه حال زائران راساً اقدام به این کارها نمایند .

(۲) موسسه ادلاء بالمدينة المنوره

تمام وظایفی که موسسه مطوفین در مکه به غیر از ایام تشریق انجام می دهد از جمله استقبال و خودشامدگویی به زائران ، دادن اطلاعات کافی در ارتباط با زیارت ، اسکان و نظارت ، پیگیری وضعیت بهداشتی زائران ، خدمات رسانی به زائران گمشده و هدایت آن ها به اماکن محل های اقامتشان و موارد در خصوص مسکن در مدینه توسط موسسه ادلاء انجام می گیرد

(۳) النقابه العامه للسيارات (سند یکای عمومی اتومبیل ها)

این سندیکا ناظر بر شرکت های طرف قرار داد جابجائی حجاج است و سندیکا مسئول تامین وسایل نقلیه مناسب حجاج است. اسم تعدادی از شرکت هائی که در حال حاضر طرف قرارداد کشورهای دیگر در این خصوص هستند عبارتند از شرکت سابتکو - ام القرى - حافل - دله - ابوسرهد و که کشور جمهوری اسلامی هر ساله قرار دادهای خود را جهت حمل و نقل داخلی و مشاعر با بهترین این شرکت ها منعقد می نماید .

(۴) مكتب الوكلاء الموحد

این مكتب رابط بین موسسه مطوفین ، النقابه العامه للسيارات ، ادلاء با بعثه های حج و زائران می باشد و نقش محوری دارد و هماهنگ کننده رفت و برگشت حجاج از کشورهای خود به عربستان و نیز نقل و انتقال بین شهری حجاج و شاعر مقدسه است .

وظایف این مكتب عبارت است از استقبال از زائران در مبادی ورودی عربستان از جمله فرودگاه ها ، دریافت گذرنامه و هزینه های اجور الخدمات ، خدمات و هزینه های حمل و نقل و در حقیقت نماینده موسسات و سندیکاهای عمومی اتومبیل ها و شرکت های حمل و نقل است بدین صورت که مكتب الوكلاء حقوق موسسه مطوفین را برای تجهیز

چادرها به عنوان اجور الخدمات دریافت می کند و به موسسه می پردازد و همچنین کرایه اتوبوس های النقبه العامه دریافت می کند و به موسسه می پردازد و همچنین این دفتر مسئول فرستادن حجاج به مکه مکرمه و یا مدینه منوره است همچنین مسئول بازگرداندن حجاج به وطنشان با همکاری ادارات گذرنامه و شرکت های هواپیمائی است به عبارت دیگر اولین و آخرین دفتری که زائران با آن در فرودگاه روبرو می شوند مکتب الوكلاء الموحد می باشد .

(۵) مکتب الزمازم

این دفتر در سال ۱۴۰۳ هـ. ق به فرمان وزیر حج و اوقاف عربستان تأسیس شد و وظیفه آن رساندن آب آشامیدنی برای حاجیان در مراکز استقبال و تفریح حجاج و همچنین در منازل آن هاست . این مکتب در محل استقرار خود موزه کوچکی تشکیل داده که لوازم و ادوات قدیمی چاه زمزم و وسایل رساندن آب به حجاج به نمایش گذاشته شده است .

نکته ها:

۱. اجور الخدمات ، هزینه های حمل و نقل و در خصوص زائران ایرانی به صورت متمرکز توسط دفتر نمایندگی پرداخت می گردد .

۲. در موقع ورود به فرودگاه های جده و مدینه مدیران کاروان ها باید دقت نمایند که گذرنامه زائران را حتماً تحویل مکتب الوكلاء نمایند که در موقع خروج از مکه و مدینه و در بازگشت دچار مشکل نگردند .

(ب) الدفاع المدني (دفاع شهری)

کمیته دفاع مدنی عربستان در موسم الحج برای کارگزاران و عوامل ایرانی نامی آشناست و با توجه به وظایف کمیته در امور مختلف حج لاجرم در بسیاری از موارد عوامل حج به خصوص ستادی ها با این کمیته سرو کار دارند . بدین جهت در ابتداء به خلاصه ای از نحوه تشکیل این کمیته پرداخته و در ادامه خلاصه ای از وظایف آن را بیان می کنیم .

این کمیته بر اساس مرسوم الملکی شماره ۱۰ در مورخه ۱۰ / ۵ / ۱۴۰۶ (۱۹۸۶ م) به منظور حمایت از ساکنین و همچنین اموال عمومی و خصوصی در مقابل خطرهای آتش سوزی ، مصائب ناشی از جنگ و حوادث مختلف و کمک به رنج دیدگان در مقابل حوادث و تأمین سلامت ارتباطات ترابری و حمایت از منابع و ثروت های عمومی در زمان صلح و جنگ و مواقع اضطراری تشکیل گردید . اقدامات دفاع مدنی به دو زمان جنگ و صلح تقسیم می شود و یک سری وظایفی نیز در خصوص انجام مناسک حج به عهده اوست که ذیلاً به آن اشاره می گردد .

۱. نظارت و تأیید در خصوص رعایت استاندارد های لازم در ارتباط با مسکن حجاج

۲. بازدید از محل اسکان حجاج و نظارت بر مسائل حفاظتی و امنیتی ساختمان از جهت رعایت اصولی ایمنی

۳. توصیه های لازم به شهروندان و حجاج در خصوص رعایت اصول ایمنی در خصوص خطرات ناشی از رعد و برق ،

آتش سوزی در منازل و... سیل، سقوط از اماکن مرتفع، طوفان، خفگی و حوادث مختلفی که حجاج با آن روبرو هستند

۴. مقابله با بحران های ایجاد شده در موسم حج

۵. نظارت بر نصب خيام ها در عرفات و منی از جهت رعایت اصول ایمنی

۶. نظارت بر تجهیزات مستقر در خيام های عرفات و منی از جهت رعایت اصول ایمنی

۷. نظارت بر رعایت اصول ایمنی در زمان استقرار حجاج از قبیل عدم ذخیره مواد نفتی همچون بنزین ، عدم استفاده از

ژنراتورهای کوچک ، عدم روشن کردن آتش در درون چادرها و یا نزدیک اتومبیل ها ، عدم نزدیکی لامپ های

برق به سقف چادرها و عدم استفاده از گاز و

۸. و.....

در خصوص اهمیت این نهاد در کشور عربستان باید گفت که از نظر ساختاری در راس هرم این کمیته ۹ نفر وزیر چند

نفر معاون وزیر و مسئولین دیگری حضور دارند و ریاست این کمیته در شهرهای عربستان به عهده امیر منطقه و با

عضویت نمایندگان وزراء و مسئولین عضو کمیته کشوری می باشد.